

Avsnitt 34: Undervisning i lovskola

INFORÖST: Vi på Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar för att alla barn, elever och vuxenstuderande oavsett funktionsförmåga ska nå målen för sin utbildning. I podden förklarar, fördjupar och diskuterar vi specialpedagogik och ger goda råd till dig som arbetar i eller har barn som går i förskolan och skolan.

ERIKA: Hej och välkomna till podden Lika värde. I dag ska vi prata om lovskola, och få veta mer om hur en skola planerat inför och nu strax drar igång sin lovskoleverksamhet efter den här på många sätt väldigt annorlunda vårterminen som har varit i svensk skola. Och jag som leder det här samtalet heter Erika Bergman och jobbar på Specialpedagogiska skolmyndigheten, och vi spelar in den här podden på distans. Och hemma hos mig så är det skolavslutning i dag, och det är det även hos vår gäst, Cecilia Munter Brandén, som är rektor på en grundskola från förskoleklass till årskurs nio i Luleå. Välkommen till podden, Cecilia.

CECILIA: Ja, men tack så mycket. Ja, skolavslutning har vi här också, även om det såklart, som du säger, ser annorlunda ut och alla klasser har sina individuella skolavslutningar. Men fantastiskt väder bjuder vi på i alla fall.

ERIKA: Ja, men vad bra [skratt]. Det är ju det man beställer en sån här dag.

CECILIA: Ja.

2020-06-23

ERIKA: Ja, och precis som vi har konstaterat så är det ju annorlunda på många sätt. Och hur har den här vårterminen varit för er i er verksamhet?

CECILIA: Ja, det har varit upp och ner med stor frånvaro, både bland personal och elever, så vi har ju kämpat med olika metoder. Vi har ... På högstadiet har vi faktiskt haft parallell undervisning digitalt och fysiskt, både fram och tillbak... Lärare som har varit hemma med symtom, de har sänt hemifrån, och tvärt om. Elever som har varit hemma har kunnat följa med i allting. Så vi har jobbat stenhårt faktiskt.

ERIKA: Jag förstår att ni är trötta och längtar efter ledighet.

CECILIA: Ja, verkligen.

ERIKA: Ja. Och då ska vi som sagt prata om lovskola, som ju är faktiskt någonting som innebär att skolan fortsätter lite till.

CECILIA: Mm.

ERIKA: Men jag vet att ni har det, och har haft det länge på er skola. Och det vi ska prata om, det är just hur ni arbetar med den.

CECILIA: Ja.

ERIKA: Det vi är nyfikna på är ju till exempel hur det ser ut när det gäller överlämningen till exempel, kunskap om eleven och vad den behöver uppnå, och hur noggrant man behöver planera. Så hur jobbar ni med det här?

CECILIA: Ja, jag är då en samlad rektor för hela Luleå kommuns skolor, så att till mig kommer det då elever från alla de andra högstadierna i kommunen. Och det är precis som

2020-06-23

vanligt, det är den obligatoriskt anordnade lovskolan vi har, och det är 50 timmar som vi erbjuder här nu, veckan innan midsommar och veckan efter midsommar. Och lärare på vår sommarskola här i Luleå har vi gjort så att vi har en representant från varje skolområde, så det innebär att jag har tre lärare som är behöriga i kärnämnen som är vanligast att eleverna läser, och även andra ämnen såklart.

ERIKA: Men hur ser då överlämningen ut? Jag tänker, då samlar ni elever från flera olika skolor hos er också?

CECILIA: Ja, det gör vi.

ERIKA: Hur har man kunskap om, vad är det vi ska satsa på att jobba med när det gäller den här eleven?

CECILIA: Precis. Och det här var någonting som jag upptäckte och kände att vi hade brister i sen tidigare, och jag tycker att det är oerhört viktigt att komma ihåg att samtliga elever som undervisas i sommarskolan är elever i behov av särskilt stöd och anpassningar. Och då gäller det både den pedagogiska, fysiska och sociala lärmiljön. Och det gör sommarskolan till en stor utmaning för alla inblandade. För att när man tänker att elever kommer från olika skolor och klasser och ska samlas på ett och samma ställe så blir det ju ganska svårt. Det är ju så att sommarskolan utgörs för de allra flesta eleverna av okända lärare, en ny okänd miljö, och nya sociala kontakter. Så det är ju inget enkelt utgångsläge som vi har när vi börjar. Och då funderade jag jättemycket på det här när jag skulle ha sommarskolan första gången, för redan här förstår man hur viktigt det är då att man på den egna skolenheten redan har gjort sitt absolut yttersta för att

tillgodose deras behov inom ramen för den ordinarie undervisningen. Och det jag gjorde då var att jag plockade fram och valde att göra en blankett som man fyller i på respektive elevs ordinarie skola, av den ordinarie undervisande läraren. Och den här blanketten berättar då utförligt om de behov som eleven har. Det ska framgå ytterst tydligt om bakgrunden till varför eleven ansöker om sommarskola, vilken typ av särskilt stöd och extraanpassningar just den här eleven behöver, om man behöver till exempel särskilt schema över skoldagen, stöd att sätta igång arbete, eller tidshjälpmedel och så vidare. Och dessutom då att den ordinarie skolan ska beskriva, i korthet då, hur stödet har sett ut inom de områden som då har kryssats i på den här blanketten, och fundera på om det finns ytterligare andra upplysningar, så. För att vi får den här informationen är helt avgörande för att vi ska kunna ha en god grund att utgå ifrån när vi gör sommarskolan.

ERIKA: Just det. Och då kommer också lärare från olika verksamheter till er och så tillsammans ...

CECILIA: Ja, det gör det.

ERIKA: Och man blir kollegor de här veckorna.

CECILIA: Ja.

ERIKA: Hur funkar det, tycker du?

CECILIA: Ja, men det tycker jag har funkat jättebra. För många gånger, de som har anmält sitt intresse till att jobba i sommarskolan, är ju väldigt intresserade av att göra det här, och de tycker att det blir en mysig gemenskap. Och det är ju

den här utmaningen verkligen, att hitta vägar tillsammans med de här eleverna som kommer som i sista chansen, eller vad man ska säga. Och det är ju just det här ... alltså just det här med de här nya relationerna, för det blir ju påtagligt att det blir många nya relationer. Dels att eleverna kommer från olika skolenheter, men också de här nya lärarna. Och vi vet ju, om vi ska titta på vad relationerna spelar för roll, så vet man att det är kanske en av de viktigaste faktorerna för att nå goda resultat. Och då gäller det verkligen för sommarskolans lärare att bjuda till, när man har så här kort tid. Och många av eleverna som kommer till oss på sommarskolan har ju olika typer av svårigheter, så att ofta kan det vara just en sån grej som nya relationer som ställer väldigt höga krav.

ERIKA: Men hur tycker du att det brukar fungera då, tänker jag? För det är ju många utmaningar ändå som gör [skratt] ... allt du beskriver [?? 0:06:01].

CECILIA: Ja, exakt. Jag tycker att det har fungerat både och. Jag hade en situation där det kom en elev till oss med en autismspektrasvårighet där vi inte hade någon förvarning, eller där vi inte hade någon chans att göra planering för det. Och det kändes väldigt ledsamt att det kommer en elev som inte vågar komma in i skolan, som inte ... För där måste vi få en förberedelse. Det blir absolut jättedåligt för eleven om vi inte har den förberedelsen. Så att det har förändrat nu, i och med att det blev en sån fadäs, det är att det här året så ska ... har jag också beslutat att varje skola har en ordinarie lärare som följer med sina elever första dagen. Så att man säkerställer att de här eleverna som kommer från den här

skolan kommer med en känd lärare, som också tillser att man har överlämningsdokument, att man har material för respektive elev. Så att man verkligen undviker de här fallgroparna.

ERIKA: Så det blev en lärdom, helt enkelt?

CECILIA: Absolut att det blev. Definitivt.

ERIKA: Just det. Inför det här årets sommarskola då, är det ... ser ni konsekvenser här också av coronapandemin och att det har varit så tufft för många skolor?

CECILIA: Ja, vi ser en ökning med ungefär 60 % jämfört med föregående år. Och den största andelen elever som vi har nu, det är elever som gått ut årskurs åtta. Så att det är ungefär en fördelning med 60, 40 %, alltså där 40 % nior kommer. Och jag var ganska tidig med att signalera till min chef när pandemin gick igång, att ”det här kan bli en anstormning det här året till sommarskolan”, med tanke på att vi inte visste, hur många kommer att vara hemma? Hur många kommer att ha missat stora delar av undervisningen på grund av symptom eller sjukdom? Så jag är glad att vi har haft öppet skolorna, för hade vi inte haft öppet skolorna, då hade det sett, tror jag, väldigt mycket annorlunda ut.

ERIKA: Då hade det varit ännu fler?

CECILIA: Ja.

ERIKA: Ännu större behov?

CECILIA: Ja, jag tror det. Sen ... Det är ju svårt att veta, alltså. 60 %, det är en stor ökning, det är det, jämfört med förra året. Så

att jag kan inte säkert säga att det beror på pandemin, men det finns ändå en ... ja, man kan ju ana att det gör det i alla fall.

ERIKA: Just det. Nu har du nämnt några saker här som handlar just om att vara förberedd inför lovskolan, och att ni har goda kunskaper också då, kring de elever som kommer, och så att ni kan rigga bästa möjliga stöd. Finns det fler saker man behöver göra för att vara ... se till att det finns en bra beredskap hos lovskolan?

CECILIA: Ja, men det tycker jag. Det är ... Alltså, om man bara går till miljön så har vi ... Vi har ett ganska litet högstadium här hos oss, men att man funderar på, hur delar vi in eleverna som kommer nu? Man skulle kunna tänka sig att dela in dem åttor för sig, nior för sig, eller ämnesvis, och så vidare. Jag tycker att det är någonting som man behöver tänka på utifrån när vi tittar på överlämnandedokumentet också. Hur ser det ut där? För en del har såklart behov av ytterligare mindre sammanhang. För vi har ju inte samma möjligheter som man har på den egna skolan i samma utsträckning, i och med att jag inte har lika hög andel personal, om man säger så. Men jag tycker att det är viktigt att man tänker efter, vilka elever är det som ska provas, till exempel? Vilka elever är det som, om vi nu säger det, som bara jobbar vidare för att få ytterligare förstärkning av sina kunskaper? Där måste man också fundera på hur man delar in dem i grupper, tänker jag.

ERIKA: Men jag tänker också på det här med att hur ma... att få eleven motiverad att avsätta tid, ta från sitt sommarlov till att ägna sig åt studier när man vet att kompisarna kanske tar

ledigt. Hur ... Vad har du för erfarenhet? Vad ser du är viktigt där?

CECILIA: Jag ser ju att niorna är absolut mest motiverade när de kommer, för för dem finns det en reell, och den är ganska nära i tid, den anledningen till varför de ska vara där. För det är ju för att ta sig in vidare in på gymnasiet. Åttorna ser jag att de är något svårare att motivera. Det är oftare vårdnadshavare som har beslutat att ”du ska gå sommarskola för att du behöver det inför nästa år”, och jag tror att de har det lite svårare att se varför, när mina kompisar är på sommarlov. Men jag tror också att har man en bra ingång och en bra överlämnan och en bra förståelse för vilken elev det är man möter, att de har adekvat material som passar just den eleven, så tror jag att vi har större chans att motivera. Det är ju precis som i vanliga skolan. Att ser vi vem vi har framför oss, då når vi dem på ett lättare sätt.

ERIKA: Att man kan hitta vägarna på ett enklare sätt [hör inte 0:10:47].

CECILIA: Absolut, absolut. Jo.

ERIKA: Just det. Så då ... Ser du då att det brukar gå att motivera också de här då som kanske kommer från årskurs åtta och där det inte är lika avgörande, just då i alla fall?

CECILIA: Ja, en del av dem. Vi har ... Vi hade jättestora problem förra året med några av eleverna, och där det blev ... Ja, men där jag fick ta samtal hem till vårdnadshavare och prata om hur man uppför sig och så vidare. Men sen är det alltid svårt att veta om uppförandet beror på att vi inte har lyckats möta dem bättre, och det är ju oftast så. Men

förutsättningarna är ju helt klart begränsade, när det är så kort tid det handlar om. Så att det är jätteviktigt. Jag återkommer än en gång till överlämnandet vi får från den ordinarie skolan.

ERIKA: Just det. Var är det som händer sen då, efter att man har genomgått då de här veckorna? När man har genomfört lovskolan, hur ser överlämningen då ut ifrån lovskolan till den skola som då ska fortsätta undervisningen?

CECILIA: Exakt.

ERIKA: Eller till ... Då kanske det är gymnasium man ska jobba på.

CECILIA: Ja. Om jag börjar med de som går i åttan som ska vidare till nian, så blir det så att mina lärare på sommarskolan, de skriver en individuell återkoppling till varje elev. De har en dag avsatt till att skriva de här omdömena, som då kopplas till överlämnandedokumentet som vi har fått. Så att man får ju ge en adekvat feedback på det som den ordinarie skolan har lämnat till oss. Och jag tycker att det är såklart lika viktigt att vi ger feedback tillbaka till ordinarie skolor, så att de vet var de ska ta vid. Så att eleven också känner att det var viktigt, och det var någonting som var avgörande i min skolgång. För det ökar ju också den där motivationen vi talade om tidigare, att man faktiskt ser att det ... ”jaha, det här var viktigt”.

ERIKA: Man kan se att det blev ett resultat.

CECILIA: ”Det gjorde att jag kom ett steg ...” Det blev ett resultat. Det som ... Om man tittar på de som har gått ut nian, där har vi ett jättestort problem egentligen. För att där har vi ett

antar elever som gör provningar, och det är ungefär drygt en tredjedel som gör provningar i olika ämnen. Och för att de ska kunna hinna vara med i den ordinarie antagningen till gymnasiet, då har vi bara fyra dagar på oss under den första veckan.

ERIKA: Okej.

CECILIA: Därför att körningen till antagningen, den går på torsdag eftermiddag, om jag har förstått det rätt. Så att det är ... Vi har på oss till lunch på torsdagen med att rapportera in förändringar av slutbetygen. Det låter ju som en helt omöjlig uppgift, att man om man inte har klarat sig under ordinarie skoltid, att man då har fyra dagar på sig att göra en provning.

ERIKA: Klarar man det? Det låter ju väldigt tajt, precis som du säger.

CECILIA: Ja. Jag skulle säga, ungefär två av tre som gjorde en provning klarade det här. Och här har jag också varit tydlig till rektor på den egna skolan, att ... måste framgå tydligt till vårdnadshavare vad det här handlar om. För har vi en elev som inte haft betyg till exempel i ett ämne sen årskurs sex, då är det faktiskt inte möjligt att komma till sommarskolan och göra en provning. Här är det viktigt att man är tydlig. Att är det så att det finns ... det kanske är någon som har missat någon del av kursen, eller det är någonting som behöver gnuggas lite till. Och då ... De har faktiskt klarat det. Två av tre har vi ... har fått lyckats. Och det kan vara att man är i ett mindre sammanhang, att det är mer avslappnat, och så vidare. Sen kan man göra provning

efter det här datumet också och gå hela de här två veckorna, men då får man bara möjlighet att komma in på reservplatser på sina gymnasieval.

ERIKA: Just det. Men då tänker jag, då blir det extra tydligt då, just den här ... med den här tydligheten [skratt], som du pratar om, i vad är det för någonting som man kan förvänta sig.

CECILIA: Ja, absolut.

ERIKA: Och jag tänker också på det, just vad ... alltså beroende på vad som är ... hur stor utmaningen är, så är det olika lätt att klara då, eller hur?

CECILIA: Ja, verkligen. Sen kan det ligga hos eleven, att de tror på något sätt "jo, men jag vill ändå prova". Och det är klart, att är det så, då måste de få pröva. Men man måste vara ... måste våga vara tydlig med både vårdnadshavare och elever i de här fallen.

ERIKA: Just det.

CECILIA: Och det viktigaste, det jag har tryckt på mycket, det är ju att, när jag pratar med mina rektorskollegor, i så stor utsträckning som möjligt, försök göra prövningar och kompletterande prövningar på den egna skolan innan de lämnar nian. För att få vara i den kända miljön med sina egna lärare och att ha tillgång till det de är vana med. För det kommer att vara en större chans att de lyckas i den miljön. Det är jag ganska säker på. Så jag har faktiskt flera stycken nu från min lista som har ... jag har fått stryka några stycken som har klarat sig nu innan sommarskolan redan. Och det blir jag ju jätte...

- ERIKA: I sin ordinarie undervisning [hör inte 0:16:04]?
- CECILIA: Ja, och det blir jag jätteglad för. Det ringde nog senast en nu på morgonen som vi fick stryka från listan. Så att det känns jättekul för dem, att få fixa det.
- ERIKA: Just det. Men vad händer då, tänker jag, för de elever som inte har nått då ... som har klarat den här prövningen som du beskriver, på de här fyra dagarna som man egentligen har på sig? Och så sen, som sagt, att det du sa också. Det finns också möjlighet att pröva hela lovskoleperioden och då hamna på den här reservlistan, men [hör inte 0:16:31]?
- CECILIA: Ja, de brukar välja att pröva en gång till, de som inte klarar det. Och klarar man det inte, så ... Jag har pratat, haft långa samtal, också med eleverna och berättat om hur jag tänker. Och att det här med att bibehålla självkänslan hos eleverna, att ”du är ju inte det du presterar, utan det finns möjligheter och du vet att du kommer att kunna gå vidare till en individuell lösning på gymnasiet. Och där får du fortsätta med det här och när du är redo så får du gå vidare till gymnasiet”. Så att jag tror att det är väldigt viktigt också att jag tar ett sånt samtal med eleverna här under sommarskolan, för de allra flesta har kanske redan en plats på ett individuellt program på gymnasiet.
- ERIKA: Hur brukar reaktionen vara då, när du tar det samtalet?
- CECILIA: Jag tycker att det har gått ganska bra. Jag tycker att just det här att man har det som ett uppbyggande samtal och inte ... verkligen anstränger sig i det att det handlar om ... Ja, men att det inte handlar om ett misslyckande, utan att det handlar om att ”så här kan man gå vidare nu istället”. Jag tycker det

har funkad bra. Jag har inte mött några katastrofreaktioner, och jag har inte heller haft kontakt med föräldrar eller vårdnadshavare som har varit väldigt upprörda på att det inte har funkad. Så att det känns faktiskt som att det har varit bra.

ERIKA: Just det. Jag tänker, nu när du beskriver, så funderar jag på ... För jag kan, som ibland följer olika diskussioner i sociala medier och även i media, att det finns också de som uttrycker en hel del tveksamhet kring lovskola. Att man tycker att man ger elever som slarvat eller kanske inte brytt sig en chans som de kanske inte förtjänar. Vad tänker du om det?

CECILIA: Ja, jag tänker att det alltid finns en anledning till att man inte bryr sig eller att man slarvar, och att det då kanske är vi i skolan som inte riktigt har upptäckt hur vi kan möta just de här eleverna. Så att jag vet inte, jag tycker nog ... Nej, jag tycker att det är väldigt, väldigt svårt att lägga skulden på eleven, faktiskt. Jag tycker det. För att jag tror ... Jag vet att det finns inte en enda elev som vill misslyckas i skolan. Utan det kommer alltid att vara någonting annat som ligger bakom varför man har misslyckats. Så att jag ... Men jag förstår ju. Självlärt så kan det väl finnas såna ... Det hör jag här också, den typen av röster som du beskriver. Men nej, jag väljer helt enkelt att bortse från de rösterna. Sen är det väldigt kort tid. Och det krävs ofantligt, precis som jag har sagt tidigare, det krävs jättejättemycket av de lärare som är här. Att snabbt kunna sätta sig in i, snabbt hitta vägen genom, och hitta lösningar i det material som de har haft med sig. Så det är tufft, men ...

- ERIKA: Så det är en hjälteinsats?
- CECILIA: Det är definitivt en hjälteinsats. Absolut. Både från eleverna och från lärarna som jobbar på sommarskolorna.
- ERIKA: Tack så jättemycket för den här otroligt intressanta inblicken som du har gett oss i hur man förbereder för en lovskola och hur man jobbar. Och vilken utmaning det också är tänker jag, precis som du säger, både för elever och lärare. Så vi önskar er verkligen lycka till med det här årets sommarskola, som kanske också då blir en extra stor utmaning.
- CECILIA: Ja, tack för det. Tack så mycket.
- ERIKA: Och så vill vi också säga till er som har lyssnat, att vår myndighets frågetjänst *Fråga en rådgivare* är öppen för att svara på frågor från er som kan behöva rådgivning och få resonera också ur ett specialpedagogiskt perspektiv också nu då under den tid som lovskolan pågår. Och då hittar ni kontaktuppgifter till frågetjänsten på vår webbplats, spsm.se. Och där finns också information om undervisning och stöd till elever som också är användbar och kan vara ett stöd i den här situationen. Tack för att ni lyssnade.
- INFORÖST: Tack för att du lyssnat på Specialpedagogiska skolmyndighetens podd. Fler avsnitt kan du hitta på vår webbplats och där poddar finns. Om du vill veta mer om oss och vilket stöd vi erbjuder, gå in på vår webbplats, spsm.se. Följ oss även på Facebook, Twitter och Instagram.